

Werken aan het welbevinden van leerkrachtenteams: oproep voor innovatieve acties rond teamzorg op school

Oproep 2022

Doelstelling

Met deze oproep in het kader van www.veranderwijs.nu wil de Koning Boudewijnstichting leerkrachten en schoolleiders aanmoedigen om werk te maken van de ontwikkeling van een *schoolbreed beleid en concrete acties* om het *welzijn en de veerkracht van leerkrachtenteams* te verbeteren.

De ontvankelijkheids- en selectiecriteria vindt u op pagina's 3 en 4 van dit document.

Burn-out, stress en andere psychosociale klachten

Leerkrachten zijn vatbaar voor stress en burn-out. Een studie van de KU Leuven, Odisee Hogeschool en ACOD onderwijs (2021) toont aan dat 70% van de leerkrachten ontevreden is over de werkdruk en dat 64% ontevreden is over de werkverdeling op school. Bijna 30% loopt het risico op een burn-outⁱ. De toenemende planlast, het stijgend aantal zorgvragen, superdiversiteit, en vernieuwingen worden aangewezen als oorzaken van psychosociale klachtenⁱⁱ. Daar komt de Coronacrisis nog eens bovenop. *Aandacht voor het welbevinden en de veerkracht van leerkrachten is dus essentieel.*

Relatie tussen leerkrachtenwelzijn en kwaliteit van onderwijs

Ook leerlingen hebben baat bij veerkrachtige leerkrachten. Het bevordert hun leren en welbevinden. Leerkrachten die een hogere mate van welbevinden rapporteren, hebben meer ruimte in het hoofd, interpreteren het gedrag van leerlingen sneller positief, en hebben meer geduldⁱⁱⁱ. Een grote scholierenbevraging van de Vlaamse Scholierenkoepel uit 2019 bevestigt dit: leerlingen willen leerkrachten die hen kunnen motiveren voor de lessen. Een leerkracht die leerlingen wil motiveren moet ook vooral zelf gemotiveerd zijn en zich dus goed voelen op school^{iv}. Volgens Edubron, een onderzoeksgroep verbonden aan het departement Opleidings- en Onderwijswetenschappen van de

Universiteit Antwerpen, heeft *leerkrachtenwelzijn dan ook een belangrijke impact op de kwaliteit van het onderwijs en de schoolse en socio-emotionele resultaten van de leerlingen*^v.

Welzijn: het belang van het team en een schoolbrede aanpak en beleid

Remedies voor psychosociale klachten bij leerkrachten worden vaak bekeken vanuit de idee van zelfzorg. Een verruiming van deze blik is echter nodig. Het SONO onderzoek uit 2020 over het aantrekken en behouden van leerkrachten in grootstedelijke context geeft aan dat alle bevraagde leerkrachten het unaniem eens zijn over het belang van een goed schoolteam. Aspecten als collegialiteit en constructieve professionele samenwerking spelen een belangrijke rol bij leerkrachten om de school of het onderwijs al dan niet te verlaten^{vi}. Ook onderzoek van Edubron toont het belang aan van een goed evenwicht tussen het individuele en collectieve aspect van leerkrachtenwelzijn^{vii}.

Het voorwoord van het themanummer “Zelfzorg is Teamzorg” zegt hierover het volgende: “Zelfzorg blijft uiteraard voor elk teamlid een individuele verantwoordelijkheid, maar *teamzorg, gekaderd in een structureel schoolbeleid, is even noodzakelijk en behoort zelfs tot de kern van kwaliteitsverbetering in onderwijs*.”^{viii} Het Referentiekader Onderwijskwaliteit verwijst hiervoor naar het belang van een doeltreffend beleid dat oog heeft voor de fysieke en mentale veiligheid van de leef- en werkomgeving^{ix}.

Het is als school dus belangrijk om in te zetten op *een schoolbreed beleid rond teamzorg dat geworteld is in de missie, visie en waarden van de school*. Elke school is uniek, wat betekent dat er geen standaardaanpak is, maar een goed uitgedacht schoolbreed beleid rond teamzorg heeft aandacht voor zowel *processen en structuren* (innovatieve types van leiderschap, vernieuwende schoolorganisatie, een pedagogische aanpak die aansluit bij het onderwijs van vandaag en morgen, communicatie onder leerkrachten/met leerlingen/ouders, ...), *als voor concrete instrumenten en acties* (oprichten van een werkgroep of professionele leergemeenschap rond welbevinden, werken aan loopbaanplannen, terugkerende trainingen rond veerkracht en welbevinden, inrichten van een ontspanningsruimte voor leerkrachten, ...)^x.

Innovatieve projecten om te werken aan het welzijn van leerkrachtenteams

Trainingen in veerkracht en vormingen rond welbevinden zijn interessant, maar kunnen niet als lapmiddel gebruikt worden. Om daadwerkelijk effectief te zijn, moet een project meer zijn dan een los programma^{xi}. Projecten die in aanmerking komen zijn daarom projecten die *vernieuwende en concrete acties* voorstellen om:

- een integrale en schoolbrede aanpak uit te werken rond veerkracht en welbevinden van leerkrachtenteams;
- een schoolbrede aanpak te verankeren in het schoolbeleid;
- innovatieve instrumenten en initiatieven te ontwikkelen die deze aanpak op school concretiseren.

De voorgestelde acties moeten vooral vernieuwend zijn voor de school die het dossier indient. Deze acties mogen uiteraard gebaseerd zijn op aanpakken die elders (in andere scholen of in andere arbeidscontexten dan het onderwijs) hun effectiviteit al bewezen hebben.

Waarvoor kan steun aangevraagd worden?

Voor welk types activiteiten / materialen kan steun aangevraagd worden? Enkele voorbeelden:

- Externe begeleiding in de ontwikkeling van een doordachte en schoolbrede visie op teamzorg, welbevinden en veerkracht bij leerkrachten.
- Deeltijds en tijdelijk vrijstellen van leerkrachten om deze visie mee uit te werken en te verankeren in het schoolbeleid.
- Trainingen en vormingen voor leerkrachten en schoolleiders. Deze kostenpost mag maximaal 50% bedragen van het aangevraagde budget.
- Oprichting van werkgroepen om een gedragen visie en daaruit vloeiende initiatieven te ontwikkelen (op school of in leergemeenschappen met andere scholen).
- Ontwikkelen en implementeren van concrete en innovatieve acties om aan welbevinden van leerkrachtenteams te werken.
- Enzovoorts.

Wat zijn de selectiecriteria?

Een onafhankelijke jury toetst de ingediende voorstellen aan de volgende criteria:

- Het initiatief is innovatief, ambitieus en gericht op elk van onderstaande elementen:
 - het ontwikkelen van een schoolbrede visie op welbevinden en veerkracht van leerkrachtenteams op school;
 - het verankeren van deze visie op teamzorg in het schoolbeleid;
 - het ontwikkelen en implementeren van innovatieve en concrete acties die voortvloeien uit deze visie.

- In het dossier wordt duidelijk en zo concreet mogelijk geïllustreerd hoe men zal werken aan deze visie en bijhorend beleid en acties.
- Het initiatief heeft aandacht voor zowel processen en structuren (bv. type leiderschap, schoolorganisatie, communicatie, pedagogische aanpak ...), als voor de ontwikkeling van innovatieve en concrete instrumenten en acties.

Wat zijn de ontvankelijkheidscriteria?

- Het project wordt online ingediend.
- Het projectvoorstel wordt ingediend door actoren actief in een door de Vlaamse overheid erkende en/of gesubsidieerde school voor basis- en secundair onderwijs.
- Het projectvoorstel komt ten goede aan het kleuter-, lager en/of secundair onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap.
- Het gaat om de implementatie van een initiatief in het schooljaar 2022-2023. De acties waarvoor steun wordt aangevraagd moeten uitgevoerd worden in dit schooljaar. Het project mag evenwel kaderen in een langer durend traject waarmee de school duurzame verandering beoogt.
- Het initiatief is nieuw voor de school waarin het geïmplementeerd wordt. Initiatieven die steun aanvragen voor onderwijspraktijken die al gestart of ingeburgerd zijn in de school in kwestie, komen niet in aanmerking.
- Initiatieven die focussen op de commerciële exploitatie van ideeën, acties of producten, komen niet in aanmerking.
- De indiener is bereid zijn of haar voorstel toe te lichten op www.veranderwijs.nu en om deel te nemen aan minstens één workshop.

Wie kan een dossier indienen?

Leerkrachten, pedagogische begeleiders, schoolleiders, die actief zijn in een door de Vlaamse overheid erkende en/of gesubsidieerde school voor basis- en secundair onderwijs en die tijdens het *schooljaar 2022-2023* een initiatief binnen het thema van deze oproep willen uitvoeren, kunnen een dossier indienen.

Wat biedt de Stichting?

- Een *financiële steun* tot maximum € 4.000 per school, afhankelijk van de budgettaire behoeften. Voor deze oproep is een maximum totaalbudget van € 140.000 voor financiële ondersteuning beschikbaar. De onafhankelijke jury mag het totale beschikbare budget gebruiken indien zij

voldoende kwaliteitsprojecten kan selecteren. De jury kan ook beslissen om maar een gedeelte van de beschikbare steun toe te kennen.

- **Publiciteit** voor de geselecteerde projecten op het webplatform, de nieuwsbrief en de sociale media van veranderwijs.nu. Neem alvast een kijkje op www.veranderwijs.nu.
- Mogelijkheid tot gratis deelname aan de **evenementen** van Veranderwijs.nu.

Kalender en praktische informatie

- Uiterste datum indienen dossier: **7 maart 2022**
- Bekendmaking van de resultaten: midden mei 2022
- U kunt enkel een projectvoorstel indienen door online een kandidaatsdossier in te vullen. Dit dossier vindt u terug op onze site www.kbs-frb.be. U kunt, indien u dat wenst, alvast het dossier opstarten en geleidelijk verder invullen. U moet evenwel definitief verzenden op 7/03/'22.
- Heeft u nog vragen?
 - Voor algemene informatie (zoals praktische inlichtingen over het online indienen van een dossier) kunt u terecht op het telefoonnummer 02 500 45 55 of proj@kbs-frb.be.
 - Voor specifieke informatie over de inhoud van deze oproep, kunt u contact nemen met: Dorien Baelden, T 02 549 02 55 of baelden.d@kbs-frb.be.

Veranderwijs.nu

Er gebeurt in Vlaanderen al heel wat rond onderwijsvernieuwing. Veranderwijs.nu is een platform dat individuen, verenigingen en organisaties samen brengt rond onderwijsinnovatie om goede praktijken zichtbaar te maken. Veranderwijs.nu wil zoveel mogelijk betrokken actoren (leerlingen, leerkrachten, directies, ondersteuners in scholen, ouders, buurten, bedrijfsleven, beleid, ...) inspireren om zo onderwijsvernieuwing te versnellen. Meer informatie: www.veranderwijs.nu.

Koning Boudewijnstichting

Samen werken aan een betere samenleving

De Koning Boudewijnstichting is een onafhankelijke en pluralistische stichting die actief is op zowel lokaal, regionaal, federaal, Europees als internationaal niveau. We willen de maatschappij ten goede veranderen en investeren daarom in inspirerende projecten en individuen. In 2020 gaven de Koning Boudewijnstichting en de Fondsen die ze beheert €96.320.573 steun aan 685 individuen en 3.873 organisaties voor projecten rond armoede, gezondheid, ontwikkeling, maatschappelijk engagement, erfgoed ...

Verder organiseert de Stichting ook studiedagen, rondetafels en tentoonstellingen, deelt ervaringen en onderzoeksresultaten via (gratis) publicaties, gaat partnerschappen aan en stimuleert filantropie 'via' en niet 'voor' de Koning Boudewijnstichting.

3.380 personen in onze stuurgroepen, begeleidingscomités, bestuurscomités en onafhankelijke jury's, stellen hun expertise ter beschikking. Hun vrijwillige inzet zorgt voor kwalitatieve keuzes, onafhankelijkheid en pluralisme.

De Stichting werd opgericht in 1976, toen Koning Boudewijn 25 jaar koning was.

Dank aan de Nationale Loterij en aan alle schenkers voor hun gewaardeerde steun.

kbs-frb.be Abonneer u op onze e-news goededoelen.be

Volg ons op [Facebook](#) | [Twitter](#) | [YouTube](#) |

Koning Boudewijnstichting, stichting van openbaar nut

Brederodestraat 21, 1000 Brussel info@kbs-frb.be 02-500 45 55

ⁱ <https://hrmagazine.be/nl/posts/veel-ontevredenheid-over-werkdruk-bij-medewerkers-in-het-onderwijs>

ⁱⁱⁱ https://www.standaard.be/cnt/dmf20200110_04800018

ⁱⁱⁱ <https://www.klasse.be/205818/positive-education/> & <https://www.klasse.be/53699/goede-relatie-collega-leraren-gelukkig/>

^{iv} <https://www.stemvanscholieren.be/leerkrachten-zijn-top>

^v <http://www.edubronblogt.be/onderzoek/schoolleiders-begeleiden-naar-tevreden-leerkrachten/#comments>

^{vi} https://steunpuntsono.be/wp-content/uploads/2021/01/Vrijruimte_aantrekken-en-behouden-van-leraren-in-grootstedelijke-context.pdf

^{vii} <http://www.edubronblogt.be/onderzoek/schoolleiders-begeleiden-naar-tevreden-leerkrachten/#comments>

^{viii} Geertrui De Ruyter & Ann Martin. <https://politeia.be/nl/artikels/249979-voorwoord%3A+teamzorg+is+zelfzorg.+werken+in+een+gezonde+schoolcultuur>

^{ix} <https://www.onderwijsinspectie.be/sites/default/files/atoms/files/OK-Dashboard.pdf>

^x <https://politeia.be/nl/artikels/249979-voorwoord%3A+teamzorg+is+zelfzorg.+werken+in+een+gezonde+schoolcultuur> & https://leerenveerkracht.nl/wp-content/uploads/2020/02/veerkracht-op-school_tvpp_rinka-van-zundert.pdf & <https://www.klasse.be/180006/leraren-zijn-de-belangrijkste-klanten-van-de-school/> & <https://www.klasse.be/121691/hoe-werkt-coaching-op-school/> & <https://www.klasse.be/53943/burn-out-voorkomen-en-aanpakken-op-school/>

^{xi} https://leerenveerkracht.nl/wp-content/uploads/2020/02/veerkracht-op-school_tvpp_rinka-van-zundert.pdf